

22.06.2015

Ciało i ubiór człowieka w literaturze polskiego oświecenia

Autor: Natalia Rezmer-Mrówczyńska

Dziedzina: Historia literatury oraz krytyka i interpretacja literacka

Instytucja: Wydział Humanistyczny UMK

Miejscowość: Toruń

Promotorzy: Danuta Kúnstler-Langner

Recenzenci: Irena Kadulska, Danuta Kowalewska

Celem rozprawy było ukazanie kategorii ludzkiego ciała, nagiego i ubranego, a także różnorodnych sposobów wyrażania cielesności w literaturze polskiego oświecenia na tle kultury Europy. Badanie cielesności ludzkiej w kulturze tej epoki obejmowało przede wszystkim literackie opisy sfery cielesnej człowieka, a także stój, erotykę, problematykę dbałości o ciało, zdrowie, higienę, postrzeganie brudu, czystości, ujmowanie kanonów piękna i brzydoty.

W rozprawie poruszone zostały kwestie poszukiwania „autentyczności” i „naturalności” człowieka, przekraczania granic tożsamości i zacierania granic kulturowych płci w świecie maski, maskarady i oświeceniowych balów. Konstrukcja pracy w wielu aspektach obejmowała opozycje: ciała nagiego a ubranego, ciała przeciwnych płci, młodości i wieku dojrzałego, obyczajowości środowisk miejskich i wiejskich, wolności i jej ograniczenia, sztuczności – naturalności, autentyczności – konwencjonalności, racjonalności – emocjonalności oraz równości i odmienności. Materiał egzemplifikacyjny dla rozważań zawartych w tej rozprawie stanowiły teksty literackie, w których znaczącym motywem stało się ciało i ubiór człowieka, w tym: pamiętniki (J. Kitowicza, J. U. Niemcewicza, K. Koźmiana) listy (m.in. Stanisława Augusta Poniatowskiego, H. Kołłątaja), wspomnienia (I. Czartoryskiej, H. A. Massalskiej), utwory liryczne (między innymi F. Karpiński, F. D. Książnin, J. Szymanowski, J. Ancuta, I. Marewicz), powieści edukacyjne (I. Krasickiego, M. D. Krajewskiego), powieści sentymentalne, utwory dramatyczne, traktaty filozoficzne i pedagogiczne. Utwory literackie polskich autorów zostały ukazane w perspektywie europejskiej twórczości literackiej. Obiektem badań były źródła pisane: hagiograficzne (żywoty świętych), normatywne (akta, dokumenty, inwentarze), epistolarne, biograficzne oraz źródła niepisane, w tym kolekcje muzealne strojów polskich z przełomu osiemnastego i dziewiętnastego wieku, ekspozycje biżuterii oraz dzieła sztuki.

Data otwarcia przewodu: 11.12.2012

Termin zakończenia pracy: 15.04.2014

Słowa kluczowe: literatura wieku światła, literatura XVIII wieku, ubiór, kultura oświecenia, historia stroju XVIII wieku, Ciało w literaturze, Jan Jakub Rousseau, moda, Ignacy Krasicki